

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlıkları ve Bilimsel Yayınlarla İlişkin Görüşlerinin Bir Kitap Fuarı Gezi Etkinliği Kapsamında İncelenmesi

Ümit İzgi Onbaşılı¹

Özet: Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıklarının ve fen bilimleri dersinde yararlanabilecekleri bilimsel yayınlara ilişkin görüşlerinin okul dışı öğrenme ortamları (bir kitap fuarı gezi etkinliği) kapsamında incelenmesidir. Araştırma nitel bir yaklaşımla yapılandırılmış olup betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma 2017-2018 öğretim yılı güz döneminde bir devlet üniversitesinde Sınıf Eğitimi Ana bilim dalına devam eden, Fen ve Teknoloji Öğretimi I dersi kapsamında 33 öğretmen adayıyla yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu sorulardan oluşan “Kitap Fuarı Gezi Gözlem Formu” ve sınıf öğretmeni adayı olarak fen derslerinde bilimsel yayınların (kitap, dergi vb.) kullanımını nasıl değerlendirdiklerine ilişkin açık uçlu sorulardan oluşan iki form uygulanmıştır. Verilerin analizi aşamasında içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; sınıf öğretmeni adaylarının genel olarak okuma alışkanlıklarıyla ilgili; Amerika Kütüphaneler Birliğinin bir yılda okunan kitap sayısına göre yaptığı okuyucu sınıflamasına göre %60.6’sı orta düzeyde okuyan okuyucu; % 36.4’ü çok okuyan okuyucu ve %3’ü okuyucu olmayan olarak dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının %72.73’ü herhangi bir bilimsel kitap okumadığını belirtirken, %27.27’si çeşitli bilimsel kitapları okuduklarını paylaşmıştır. Öğretmen adaylarının büyük bir kısmı (%54.17) bu kitap fuarı etkinliğine kadar daha önce hiç bilimsel kitaplar konusunu duymadıklarını belirtmişlerdir. Bu paylaşım da sınıf dışı öğrenme ortamı olarak bir kitap fuarı etkinliğinin öğretmen adayları üzerinde olumlu bir farkındalık yaratma konusunda ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Çalışmaya katılan öğretmen adayları; fen bilimleri dersinde bilimsel yayınları kullanmanın hem öğretmenler hem de öğrenciler üzerinde olumlu etkileri olabileceğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler açısından; bilimsel bilgiye ulaştırmada bir yol gösterici olabileceğini, bilimsel yayınları kullanarak ders işlemenin disiplinler arası yaklaşıma çok uygun olabileceğini ve güncel bilgilerin takibinde kullanılabileceğini, öğretmenlerin kendilerinin de eğlenerek öğrenebileceğini belirtmişlerdir. Fen bilimleri dersinde bilimsel yayın kullanımının öğrenciler üzerinde etkileriyle ilgili; öğrencilerin fene karşı ilgilerini arttırabileceğini, öğrencileri bilimsel bilgiye ulaşmada bir yol gösterici olabileceğini, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi destekleyebileceğini, öğrencilere farklı bakış açıları kazandırabileceğini ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Sınıf öğretmeni adayı, okuma alışkanlığı, kitap fuarı, bilimsel yayınlar.*

DOI: 10.29329/mjer.2018.138.7

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, umitizgi@gmail.com

The Reading Habits Of Classroom Teacher Candidates And Their Views On Scientific Publications Within The Context Of A Book Fair Activity

Abstract: The aim of this study is to examine the reading habits of classroom teacher candidates and their views on scientific publications that can be used in science lessons within the context of out-of-school learning environments (a book fair activity). The research is structured with a qualitative approach and descriptive research method is used. The research was carried out with 33 classroom teacher candidates attending Science and Technology Instruction I course in the Department of Education Faculty at a state university in the fall semester of 2017-2018 academic year. Two forms consisting of open-ended questions about reading habits and how to evaluate the use of scientific publications (books, journals, etc.) in science lessons were applied as a tool for collecting data in the study. In the analysis phase of the data, content analysis technique was used. Related to the general reading habits of classroom teacher candidates, it was found that, according to the number of books they read annually (using American Library Association classification), 60.6% of the readers were medium-level readers; 36.4% of them were frequent readers, and 3% were non-readers. While 72.73% of the teacher candidates indicated that they did not read any scientific books, 27.27% reported reading various scientific books. A large proportion of the teacher candidates (54.17%) stated that they had never heard of scientific books until this book fair activity, which demonstrates the effectiveness of book fair activities as out-of-class learning environments in creating positive awareness of scientific publications. The teacher candidates participating in the study stated that using science publications in science lessons may have positive effects on both teachers and students. They stated that, regarding teachers, using scientific publications can be very appropriate for the interdisciplinary approach and can be used to follow up-to-date scientific information, and that teachers themselves can also learn by having fun. They further reported that, regarding students, using scientific publications will positively influence students' interest in science, enable learning in a meaningful and lasting way, guide students in attaining scientific knowledge, and help them gain different perspectives.

Keywords: *Classroom teacher candidate, reading habit, book fair, scientific publications.*

GİRİŞ

Günümüzde bilgi ve teknolojiye yaşanan hızlı değişimler ve bilgiye ulaşma sürecinin kısılması gibi nedenlerle bireylerin de bu değişimlere uyum sağlayıp yaşam boyu öğrenebilme becerisi kazanabilmesi gerekmektedir. Bunun en temel yollarından birisi de bireylerin sahip olduğu okuma alışkanlığının geliştirilmesidir (Bozpolat, 2010). Okuma alışkanlığı, bireyin bir gereksinim ve zevk kaynağı olarak algılanması sonucu, okuma eylemini yaşam boyu sürekli ve eleştirel bir nitelikte gerçekleştirmesidir (Yılmaz, 1993:30). Bireyin kendisini, çevresini ve dünyayı doğru biçimde algılayıp, içinde bulunduğu sosyal çevreye uyumunun sağlanması açısından da okuma alışkanlığının kazanılmış olması oldukça önemlidir (Gömlüksiz, 2004:2). Okuma alışkanlığı aynı zamanda toplumsal bir durumdur. Uygur toplumlarında ilerleyebilmek için daha çok okuyan bireylere ihtiyaç varken, gelişmemiş bir toplumda okumayan bir nesille karşılaşılmaktadır (Demirel ve Şahinel, 2006).

İçinde bulunduğumuz ve "dijital çağ" denilen bu dönemde kitap türlerinde de değişiklikler yaşanmaktadır. Artık e-kitaplar aracılığıyla bir kütüphane dolusu kitabı yanımızda kolayca taşıyabilme imkanına sahibiz. Bu durum da kitap okumamızı kolaylaştırmaktadır (İlgar, İlgar ve Topaç, 2015). Okumayı sürekli ve düzenli bir şekilde gerçekleştiren insanların bir yılda okudukları kitap sayısına göre ne derecede okur olduğunu gösteren kriterler bulunmaktadır. Amerika Kütüphaneler Birliğinin bir yılda okunan kitap sayısına göre yaptığı okuyucu sınıflaması řu şekildedir:

Çok Okuyan Okuyucu: Yılda 21 ve daha fazla kitap okuyan okuyucu.

Orta Düzeyde Okuyan Okuyucu: Yılda 6-20 arasında kitap okuyan kişi.

Az Okuyan Okuyucu: Yılda 1-5 arası kitap okuyan okuyucu.

Okuyucu Olmayan: Hiç kitap okumayan kişi (Akt. Yılmaz, 1989).

Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırılmasında en temel öğe önce aileler sonra da öğretmenlerdir. Öncelikle öğretmenlerin kendilerinin okuma alışkanlığı kazanmış olması ve öğrencilere iyi bir rol model olmaları gerekmektedir (Yılmaz, 2006). Sınıf öğretmenlerinin çok okuyan kişiler olmaları öğrencilerin okumaya karşı tutumları üzerinde de etkili olabilmektedir (Sağlam, Suna ve Çengelci, 2008). Bu anlamda sınıf öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarının araştırılması oldukça önem kazanmaktadır.

Bir diğer önemli nokta da sınıf öğretmeni adaylarının özellikle öğretim sürecinde bilimsel yayınlardan yararlanmalarıdır. Bu çalışmada bilimsel yayın olarak özellikle bilimsel kitaplar ve bilimsel dergiler kastedilmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Bilim Çocuk Dergisi, Meraklı Minik Dergisi, Bilim ve Teknik Dergisi, İş Bankası Yayınları, Yapı Kredi Yayınlarında yer alan çeşitli kitap ve dergileri takip etmeleri, özellikle fen bilimleri dersinde kullanma durumları üzerinde odaklanılmıştır. Bu bağlamda sınıf öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları ve bilimsel yayınlardan yararlanma durumları informal bir öğrenme ortamı olan kitap fuarı kapsamında ele alınmıştır. Literatür incelendiğinde okuma alışkanlıklarıyla ilgili yapılan araştırmalarda verilerin genelde sadece anket yoluyla toplandığı görölmektedir (Demir, 2009; Gömlüksiz, 2004; İlgar, İlgar ve Topaç, 2015; Köse ve Yılmaz, 2011; Pekkanlı ve Kartal, 2010; Şengül, 2017; Temizkan ve Sallabaş, 2009). Okuma alışkanlıklarıyla ilgili informal öğrenme olarak okul dışı öğrenme etkinliği kapsamında yapılan ilk çalışma olarak alana katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

İnformal öğrenme kapsamında yapılan okul dışı öğrenme etkinlikleri, öğrencilerin bilgilerini arttırmada ve günlük hayatlarında karşılaşılabilecekleri problemleri çözebilme becerisi kazanmalarında onlara yol gösterici olur (Türkmen, 2010). Okul dışı öğretim, okul süresi boyunca hem öğretim programına bağlı olarak hem de okul dışındaki alanların kullanılarak yapıldığı öğretim anlamına gelmektedir. Okul dışı öğretim, informal eğitim kaynaklarını formal eğitim için kullanır (Salmi, 1993; Akt. Ertaş, Şen ve Parmaksızoğlu, 2011). Okul dışı eğitim-öğretim faaliyetlerinin temel amacı etkili ve kalıcı öğrenmedir. Bu nedenle bu tarz etkinlikler okulda yapılan öğrenme etkinliklerini güçlendirmek amacıyla da kullanılabilir (Sontay, Tutar ve Karamustafaoğlu, 2016). Okul dışı öğrenme ortamları olarak, müzeler, bilim merkezleri, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeler, akvaryumlar, planetaryumlar, sanayi kuruluşları vb. sayılabilir (Şimşek, 2011).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde okul dışı öğretim etkinliklerinin çok sayıda olumlu etkisi olduğu ve ağırlıklı olarak ilköğretim öğrencileriyle yapıldığı görülmektedir. Bozdoğan ve Kavcı (2006) sınıf dışı ortamlar için 5E öğretim modeline göre hazırlanmış ders planlarının ortaokul öğrencilerin Fen Bilimleri dersi akademik başarılarına etkisini inceledikleri çalışmalarında, deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları arasında da deney grubu lehine anlamlı bir farkın olduğunu tespit etmişlerdir. Ertaş, Şen ve Parmaksızoğlu (2011), 9. sınıf öğrencileri ile enerji konusunda Enerji Parkı'nda gerçekleştirdikleri öğretim etkinliğinde öğrencilerin enerji konusunu anlama ve günlük hayat ile ilişkilendirme düzeylerinin arttığını gözlemlemişlerdir. Bu çalışmalar sonucunda okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen öğretimin öğrencilerin akademik başarıları, derse karşı ilgi ve tutumlarını olumlu etkilediği görülmektedir. Can (2013) öğretmenleri veya bilim merkezindeki görevliler tarafından herhangi bir kontrol olmadan, bilim merkezini gezen ilköğretim öğrencilerinin serbest zaman dilimindeki davranışlarını ve bu davranışları etkileyen faktörleri araştırdığı çalışmasında, öğrencilerin bilim merkezindeki süreçte oldukça hareketli olduklarını, bir deney setinden diğer deney setine koştuklarını tespit etmiştir. Öğrencilerin önceliğinin deney setlerinde verilmek istenen bilgi ve kavramın anlaşılmasından ziyade, deney setinin işlevsel olmasını sağlamak olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sontay, Tutar ve Karamustafaoğlu (2016) öğrencilerle yaptıkları planetaryum gezisi sonucunda öğrenciler, planetaryum gezisinin fen öğrenme açısından uygun olduğunu, bilgilerin daha kalıcı hale geldiğini ve bu tür okul dışı öğrenme ortamlarının eğlenceli ve etkili olduğu için yapılması gerektiğini bulgularını paylaşmıştır. Bu sebeple okul dışı etkinlikleri, formal öğretim etkinliklerinden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Bu anlamda en çok dikkat edilmesi gereken nokta, okul dışı etkinliklerin kontrollü ve planlı bir şekilde yapılması gerektiğidir (Aydın, Haşiloğlu ve Kunderacı, 2016).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıklarını ve fen bilimleri dersinde yararlanabilecekleri bilimsel yayınlara ilişkin görüşlerinin, okul dışı öğrenme ortamları (bir kitap fuarı gezi etkinliği) kapsamında incelemenin alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Farklı örneklemeler üzerinde yapılmış okuma alışkanlıklarıyla ilgili çalışma olmasına karşın popüler bilimsel yayınlarla ilgili yapılan çalışma olmadığı ve bu nedenle öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarıyla, bilimsel yayınların özellikle fen bilimleri dersine katkısının okul dışı öğrenme etkinliği kapsamında (kitap fuarı etkinliğiyle) incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

- Sınıf öğretmeni adaylarının genel olarak okuma alışkanlıkları nasıldır?
  - Sınıf öğretmeni adaylarının kitap okuma sıklığı nasıldır?
  - Sınıf öğretmeni adaylarının tercih ettikleri kitap türleri nelerdir?
  - Sınıf öğretmeni adaylarının basılı ve dijital kitap tercih etme oranları nasıldır?
- Sınıf öğretmeni adaylarının fen bilimleri dersinde bilimsel yayınların kullanımına ilişkin görüşleri nasıldır?
  - ✓ Sınıf öğretmeni adaylarının fen bilimleri dersinde bilimsel dergilerin kullanımına ilişkin görüşleri nasıldır?
  - ✓ Sınıf öğretmeni adaylarının fen bilimleri dersinde bilimsel kitapların kullanımına ilişkin görüşleri nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma nitel bir yaklaşımla yapılandırılmış olup betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Betimleme; olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu açıklamaya çalışır (Karasar,1999). Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algılar ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma yaklaşımı olarak ifade edilebilir. Nitel araştırmalarda genellikle üç tür yöntem kullanılır; görüşme, gözlem ve yazılı materyalleri incelenmesidir. Görüşme, insanların bakış açılarını, öznel deneyimlerini, duygularını, değerlerini ve algılarını ortaya koymada kullanılan oldukça güçlü bir yöntemdir. Görüşme sürecinin, gözlem ve yazılı dokümanlardan elde edilen verilerle desteklenmesi araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini artırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışma da gözlem ve görüşme sorularından yararlanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile yürütülmüştür. 2017-2018 öğretim yılı güz döneminde bir devlet üniversitesinde Sınıf Eğitimi

Bölümünde okuyan ve Fen ve Teknoloji Öğretimi I dersine devam eden 33 öğretmen adayıyla çalışılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmacı tarafından geliştirilen sınıf öğretmeni adaylarının genel olarak okuma alışkanlıklarını belirlemek amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan “Kitap Fuarı Gezi Gözlem Formu” (Form-I) ve fuar gezisi sonrasında sınıf öğretmeni adayı olarak fen derslerinde bilimsel yayınların (kitap, dergi vb.) kullanımını nasıl değerlendirdiklerine ilişkin 4 açık uçlu sorudan oluşan Form- II uygulanmıştır. Formların geliştirme kısmında literatürde yer alan okuma alışkanlıklarıyla ilgili çok sayıda makale incelenmiştir. Bir dil uzmanı ve fen eğitimcisinden de uzman görüşü alınarak formlara son hali verilmiştir. Uygulamadan önce farklı bölümdeki öğretmen adaylarından üç öğretmen adayına okutulmuş soruların anlaşılabilirliği test edilmiştir ve görüşleri alınmıştır. Öğretmen adaylarına form-1 ve kitap fuarı etkinliği dönüşünde de form-2 dağıtılarak veriler toplanmıştır. Soruları sınıf ortamında gönüllülük esasıyla cevaplayıp araştırmacı ile paylaşmışlardır. (Form I ve II ekte sunulmuştur).

Uygulama Süreci

Araştırma bir devlet üniversitesinin sınıf öğretmenliği bölümü 3. Sınıf öğrencileriyle Fen ve Teknoloji Öğretimi I dersi kapsamında 2017-2018 güz döneminde 3 haftalık bir süreçte yürütülmüştür. Ders kapsamında yer alan Fen Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamları konusu çeşitli uygulama örnekleri verilerek işlenmiştir. Araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına okul dışı öğrenme ortamlarını öğrencileriyle fen derslerinde nasıl kullanabilecekleri anlatılmıştır. Okul dışı öğrenme ortamı olarak biz müzeye, bilim merkezine, hayvanat bahçesine, planetariuma vb. gezi düzenlerken nelere dikkat edileceği, gitmeden önce öğrencilere nasıl bir yönerge verileceği, okul dışı öğrenme ortamında nasıl gözlem yapıp not edecekleri çeşitli örnekler üzerinden karşılıklı etkileşimle anlatılmıştır. Konu işlendikten sonra uygulama yapabilmeleri için üniversiteye çok yakın bir yere gelen “Kitap Fuarı’na katılmaları konusunda bilgilendirilmişlerdir.

Nitel araştırmanın doğası gereği araştırmacı aynı zamanda katılımcı olma kimliğiyle uygulama öncesi fuar alanına kendisi de gidip bilimsel kitaplarla ilgili kapsamlı bir gözlem yapmıştır. Bilimsel kitap sergilenen ve satılan yayınevleri tek tek gezilmiştir. Araştırmacı aynı zamanda katılımcı kimliğiyle yayın evi sorumlularıyla görüşmeler yapmıştır. Özellikle TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları kapsamında yeni basılan kitaplar, İş Bankası Yayınları, Yapı Kredi yayınlarındaki bilimsel kitapların çeşitliliği tüm gün süren gözlem sonucu detaylı incelenmiştir.

Fuara gitmeden önce araştırmacı tarafından geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşan “Kitap Fuarı Gezi Gözlem Formu” öğretmen adaylarına dağıtılmıştır. Her soru öncelikle derste tek tek okunup açıklanmıştır. Böylece kitap fuarına gitmeden önce yapacakları gözlem süreciyle ilgili farkındalık yaratılmaya çalışılmıştır. Ayrıca kitap fuarı etkinliğinin ve formda yer alan soruların hiçbir şekilde kendilerine not vermede kullanılmayacağı, tamamen gönüllülük esasıyla katılmak isteyenlerin yapabileceği araştırmacı tarafından belirtilmiştir. Derste bulunan tüm öğretmen adayları böyle bir çalışmaya zevkle katılacağını araştırmacıyla paylaşmıştır. Öğretmen adaylarına kitap fuarını gezmeleri için bir hafta süre (fuara süresi bir hafta olduğu için) verilmiştir. Fuar alanına gidip gözlem yapan öğretmen adaylarından gönüllü olanlar hafta içinde araştırmacıya gelip görüşlerini paylaşmışlardır. Bir hafta sonra da derse gelen tüm öğretmen adayları kendilerine verilen “Kitap Fuarı Gezi Gözlem Formu”nu doldurup araştırmacıyla paylaşmışlardır. Bu form ile genel olarak sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıklarına (okuma sıklıkları, en çok tercih ettikleri kitap türü, elektronik ya da normal basılı kitap tercihleri vb.) ilişkin bulgular elde edilmiştir. Fuar gezisi dönüşündeki ilk derste araştırmacı tarafından hazırlanan ve dört açık uçlu sorudan oluşan ikinci form öğretmen adaylarına dağıtılmıştır. Bu sorular; bir hafta süresince kitap fuarında gözlem yapma fırsatı bulan öğretmen adaylarının özellikle fen derslerinde bilimsel yayınların kullanımını nasıl değerlendirdiklerine ilişkin görüşlerini belirlemeye yöneliktir. En çok ilgilerini çeken unsurları, gezi sırasında yaşadıkları olaylarla ilgili tecrübelerini de araştırmacıyla ders süresince sözlü olarak paylaşmışlardır. Araştırmacı tarafından bir ders saati süresince öğretmen adaylarıyla soru-cevap yöntemiyle, kitap fuarı etkinliği kapsamında yaşadıkları tecrübelerini paylaşmalarını istenmiştir. Araştırma süreci aşağıda Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo1. Uygulama süreci

Süreç	Yapılanlar
<i>Hafta</i>	Okul dışı öğrenme ortamlarının fen öğretimine etkileri ve okul dışı öğrenme ortamı olarak bir kitap fuarı etkinliğinden nasıl yararlanılacağı işlenmiştir.
<i>Hafta</i>	Öğretmen adayları bizzat fuara katılarak ellerindeki gözlem formuyla kayıtlar tutmuşlardır ve araştırmacının verdiği okuma alışkanlıklarıyla ilgili form-1’i yanıtlamışlardır.
<i>Hafta</i>	Öğretmen adayları gözlem formlarını getirip araştırmacı yönetiminde diğer öğretmen adaylarıyla tartışmışlardır ve fen derslerinde bilimsel yayınların kullanımına ilişkin dört soruluk ikinci formu cevaplamışlardır.

Verilerin Analizi

Nitel araştırmada veri analizi çeşitlilik, yaratıcılık ve esneklik anlamına gelir. Her nitel araştırma farklı birtakım özellikler taşır ve veri analizinde bir takım yeni yaklaşımları gerektirir. Bu nedenle araştırmacının gerek araştırmanın gerekse toplanan verilerin özelliklerinden yola çıkarak ve var olan veri analiz yöntemlerini gözden geçirerek, kendi araştırması için bir veri analiz planı geliştirmesi beklenir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Miles ve Huberman (1994) veri analiz sürecini üç bölümde incelemektedir: “Verinin işlenmesi” (data reduction), “verinin görsel hale getirilmesi” (data display)

ve “sonuç çıkarma ve teyit etme” (drawing conclusion and verification). Verinin işlenmesi aşamasında araştırmacı, önce veriyi inceler ve kodlar. Veriyi kodlarken araştırma problemine göre önemli olan kavramları ve temaları kullanır. Bu şekilde veri özetlenmiş ve önemli olanları seçilmiş olur. Daha sade ve araştırma problemiyle uyumlu hale gelen veri seti, ikinci aşamada çeşitli grafikler, tablolar ve şekiller yoluyla görsel hale getirilir. Miles ve Huberman’a göre verinin görsel hale getirilmesi, gerek ortaya çıkan kavramların ve temaların birbirleriyle ilişkilerinin belirgin hale getirilmesi, gerekse bu kavram, tema ve ilişkilerden yola çıkarak bazı sonuçlara ulaşılması yönünden büyük önem taşır. Son aşamada ise, ortaya çıkan kavramlar, temalar ve ilişkiler yorumlanır, karşılaştırılır ve teyit edilir. Bu şekilde, araştırma sonuçlarının anlamlandırılması ve geçerliğinin sağlanması mümkün olmaktadır. Bu araştırmada elde edilen doküman verileri Miles ve Huberman’ın (1994) yukarıda belirtilen veri analiz sürecine uygun olarak analiz edilmiştir. Bu kapsamda, verilerin analizi aşamasında içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Formlar aracılığıyla toplanan veriler incelenip kodlama yapılmıştır. Kodlar bir araya getirilip ortak noktalarının bulunup ve bu ortak noktalara göre sınıflandırma yapılarak da kategorilere ayrılmıştır. Verilen cevaplar doğrultusunda temel noktalar baz alınarak frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır.

Geçerlik, Güvenirlik, Etik

Geçerlik ve güvenirliliği arttırmak için araştırma verilerinin toplanmasında birden fazla veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Toplanan verilerin birbirini destekleyici ve doğrulayıcı bir şekilde sunulması olarak tanımlanan veri çeşitlemesi yöntemi uygulanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2005). Bu çalışmada veri kaynağı olarak sınıf öğretmeni adayları ve kitap fuarı alanı, veri toplama yöntemi olarak ise açık uçlu sorulardan oluşan formlar ve gözlem tekniği kullanılmıştır. Edinilen verilerin analizi sırasında farklı yöntem ve kaynaklardan sağlanan bilgilerin arasındaki ilişki ve tutarlık incelenmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin kodlanmasında araştırmacı dışında bir alan uzmanı tarafından da yapılmıştır. Kodlamayı yapan uzmanlar arasındaki uyum için Miles ve Huberman’ın (1994) [Görüş birliği / (Görüş birliği+Görüş ayrılığı)] formülü kullanılmıştır. Yüzde uyumu %82 bulunmuştur. Bu değer %70’in üzerinde olması kodlayıcılar arasında uyum olduğunu göstermektedir (Miles & Huberman, 1994).

Bogdan ve Biklen (1998), sosyal bilim araştırmalarında etik açıdan bireylerin araştırmaya gönüllü olarak katılmalarını, kendilerine araştırma hakkında bilgi verilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Bu nedenle araştırma süresince öğretmen adayları araştırma hakkında bilgilendirilmişler ve isimlerinin çalışmada kullanılmayacağı da belirtilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Sınıf öğretmeni adaylarının “Kitap Fuarı Gezi Gözlem Formu”na verdikleri yanıtlar doğrultusunda kitap okuma alışkanlıklarıyla ilgili bilgiler Tablo 2-3-4’te özetlenmiştir.

Tablo 2. Sınıf öğretmenleri adaylarının bir yılda okudukları kitap sayısı hakkında elde edilen bulgular

Okuma alışkanlığı	f	%
Çok okuyan okuyucu	20	60.6
Orta düzeyde okuyucu	12	36.4
Hiç okumayan	1	3
Toplam	33	100

Tablo 2 incelendiğinde; Amerika Kütüphaneler Birliğinin bir yılda okunan kitap sayısına göre yaptığı okuyucu sınıflamasına göre öğretmen adaylarının %60.6'sı orta düzeyde okuyan okuyucu; % 36.4'ü çok okuyan okuyucu ve %3'ü okuyucu olmayan olarak dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 3. Sınıf öğretmenleri adaylarının en çok tercih ettikleri kitap türlerine ilişkin elde edilen bulgular

Kitap türü	f	%
Edebiyat	18	25
Eğitim	10	13.9
Bilim	9	12.5
Felsefe	9	12.5
Araştırma-Tarih	7	9.7
Ders/Sınav Kitapları	7	9.7
Din-Mitoloji	4	5.6
Sanat-Tasarım	3	4.2
Çocuk ve Gençlik	3	4.2
Hobi	1	1.4
Çizgi Roman	1	1.4
Yabancı Dil	0	0
Toplam	72	100

Tablo 3 incelendiğinde, sınıf öğretmenleri adayları en çok edebiyat türünde kitapları (%25), ikinci sırada eğitimle ilgili kitapları (%13.89) ve ancak %12.50'si bilimsel kitapları okuduklarını belirtmişlerdir. Diğer ilginç bir bulgu da katılımcılardan hiçbiri yabancı dilde kitap okumamaktadır (%0). Her öğretmen adayı bir ve birden fazla kitap türünü işaretleyebildiği için toplam sayı 72 olarak görülmektedir.

Tablo 4. Sınıf öğretmeni adaylarının basılı ve dijital kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin elde edilen bulgular

Yayın türü	f	%
Sadece basılı kitap okuyan	28	84.8
Sadece dijital kitap okuyan	0	0
Her ikisini okuyan	5	15.2
Toplam	33	100

Tablo 4 incelendiğinde sınıf öğretmen adaylarının %84.8'i sadece basılı kitapları tercih ettiklerini, %15.2'si hem basılı hem dijital kitap türlerini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Ancak sadece dijital kitap tercih eden öğretmen adayı olmadığı sonucuna da ulaşılmıştır. Bu bağlamda sınıf öğretmeni adayları kısmen dijital kitap okusalar da öncelikli tercihlerinin basılı kaynaklar olduğu açıkça görülmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının fen derslerinde bilimsel yayınların (kitap, dergi vb.) kullanımına ilişkin Form 2'de yer alan 4 açık uçlu soruya verdikleri yanıtlara ilişkin içerik analizleri Tablo 5-6-7'de sunulmuştur:

Tablo 5. Sınıf öğretmeni adaylarının bilimsel herhangi bir dergiye üyeliği hakkında elde edilen bulgular

	f	%
Herhangi bir bilimsel dergiye üye olmayan	25	75.76
Herhangi bir bilimsel dergiye üye olmayı düşünen	22	66.67
Herhangi bir bilimsel dergiyi ara sıra alan	6	18.18
Herhangi bir bilimsel dergiye üye olan	2	6.06

Tablo 5 incelendiğinde; sınıf öğretmeni adaylarının verdiği yanıtlar doğrultusunda sadece 2 öğretmen adayı (%6.06) bilimsel bir dergiye üye olduğunu, 25'i (%75.76) üye olmadığını ve 6 kişi (%18.18) ara sıra aldığını belirtmiştir. Üye olduğunu belirten öğretmen adaylarından biri "Bilim Çocuk" dergisine, diğeri de "National Geographic" dergisine üye olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılardan üç tanesi çocukken üye olduklarını da paylaşmışlardır. Bu konuda birisi ailesinin birisi de öğretmenin vesilesiyle düzenli aldığını belirtmiştir. Bir katılımcı da sadece eskiden aldığını ifade etmiştir. Tablo incelendiğinde herhangi bir bilimsel dergiye üye olmadığını söyleyen 25 öğretmen adayının 22'si (%66.67) kitap fuarı etkinliği sonucunda üye olmaya karar verdiklerini araştırmacı ile paylaşmışlardır.

Tablo 6. Sınıf öğretmeni adaylarının bilimsel kitap okuma durumları, tercih ettikleri kitap türleri ve yayınevlerine ilişkin bulgular

	f	%
• Bilimsel kitap okumayan	24	72.73
○ Fuar etkinliğine kadar haber olmayan	13	54.17
○ Öncelikli olarak başka kitap türü okuyan	7	29.17
○ Yeteri kadar zaman bulamayan	4	16.67
Bilimsel kitap okuyan	9	27.27
• Okuduğu türler		
○ Uzay	4	44.45
○ Dünyanın korunması	3	33.33
○ Çevre eğitimi	2	22.22
• Okuduğu yayınevleri		
○ TÜBİTAK	4	44.45
○ Olimpos	1	11.11
○ Erdem Çocuk	1	11.11
○ Timaş	1	11.11
○ Yağmur Yayınları	1	11.11
○ Diğer	1	11.11

Tablo 6 incelendiğinde; sınıf öğretmeni adaylarının 24’ü (%72.73) herhangi bir bilimsel kitap okumadığını belirtirken, 9’u (%27.27) çeşitli bilimsel kitapları okuduklarını paylaşmıştır. Öğretmen adayları herhangi bir bilimsel kitap okumamalarının nedenlerine ilişkin olarak; yeteri kadar zaman bulamadıklarını, okumak için öncelikli ders kitapları ya da öykü, roman gibi kitap türlerini tercih ettiklerini, öğretmen adaylarının büyük bir kısmı (%54.17) bu kitap fuarı etkinliğine kadar daha önce hiç bilimsel kitaplar konusunu duymadıklarını belirtmişlerdir. Bu paylaşım da sınıf dışı öğrenme ortamı olarak bir kitap fuarı etkinliğinin öğretmen adayları üzerinde olumlu bir farkındalık yaratma konusunda ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Öğretmen adaylarının okudukları bilimsel kitap türleri ve takip ettikleri yayınevlerine ilişkin bulgular incelendiğinde; 4 öğretmen adayı “Tübitak” yayınlarını, 1 öğretmen adayı “Olimpos” yayınlarını, 1 öğretmen adayı “Erdem Çocuk” yayınlarını, 1 öğretmen adayı “Timaş” yayınlarını, 1 öğretmen adayı “Yağmur” yayınlarını, 1 öğretmen adayı da diğer başlığı altında bilimsel kitap yerine “Gazetelerdeki bilim köşelerini” takip ettiğini paylaşmıştır.

Tablo 7. Sınıf öğretmeni adaylarının fen bilimleri dersinde bilimsel kitap/dergi kullanımıyla ilgili düşüncelerine ilişkin bulgular

	f	%
• Öğretmen adayı açısından etkileri		
○ Bilimsel bilgiye ulaşmada yol gösterici	11	33.33
○ Disiplinler arası yaklaşıma uygun	7	21.21
○ Güncel bilgi takibinde kullanma	3	9.09
○ Eğlenerek öğrenme	1	3.03
• Öğrenci açısından etkileri		
○ Fene karşı ilgi uyandırma	21	63.64
○ Bilimsel bilgiye ulaşmada yol gösterici	12	36.36
○ Anlamlı/kalıcı öğrenme	12	36.36
○ Farklı bakış açıları kazandırma	6	18.18
○ Araştırmaya teşvik etme	4	12.12
○ Bilim insanı gibi yetiştirmeye yardımcı	3	9.09
○ Görsel olarak etkileyici olma	3	9.09
○ Hayal gücünü zenginleştirme	3	9.09
○ Eğlenerek öğrenme	2	6.06
○ Kavram öğretiminde etkili	1	3.03
○ Farklı zekâ türlerini geliştirme	1	3.03
○ Soyut bilgileri somutlaştırma	1	3.03

Tablo 7 incelendiğinde; sınıf öğretmeni adayları fen bilimleri dersinde bilimsel yayınların kullanımıyla ilgili verdiği yanıtların öğretmen adayları ve öğrenci açısından etkileri olmak üzere iki başlık altında toplandığı görülmektedir.

Fen bilimleri dersinde bilimsel yayın kullanımının öğretmen adayları üzerinde etkileriyle ilgili sınıf öğretmeni adaylarından 11'i (%33.33) fen bilimleri dersinde bilimsel yayınları kullanmanın öğretmenleri bilimsel bilgiye ulaştırmada bir yol gösterici olabileceğini; 7'si (%21.21) bilimsel yayınları kullanarak ders işlemenin disiplinler arası yaklaşıma çok uygun olabileceğini ve 3'ü (%9.09) güncel bilgilerin takibinde kullanılabileceğini, 1'i (%3.03) öğretmenlerin kendilerinin de eğlenerek öğrenebileceğini belirtmişlerdir. Fen bilimleri dersinde bilimsel yayın kullanımının öğrenciler üzerinde etkileriyle ilgili ise; 21 öğretmen adayı (%63.64) öğrencilerin fene karşı ilgilerini olumlu yönde etkileyebileceğini; 12'si (%36.36) öğrencileri bilimsel bilgiye ulaştırmada bir yol gösterici olabileceğini 12'si (%36.36) anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi destekleyebileceğini, 6'sı (%18.18) öğrencilere farklı bakış açıları kazandırabileceğini, 3'ü (%9.09) hayal güçlerini zenginleştirebileceğini, 3'ü (%9.09) öğrencilerini bilim insanı gibi yetiştirmeye yardımcı olabileceğini, 2'si (%6.06) eğlenerek öğrenebileceklerini ifade etmişlerdir. Kodlamalar ve alt

temalar incelendiğinde fen derslerinde bilimsel yayın kullanımının öğretmen adayları ve öğrenciler üzerinde ortak etkileri olduğu da karşımıza çıkmaktadır. Bilimsel bilgiye ulaşma, eğlenerek öğrenme alt temalarının hem öğretmen adayları açısından hem de öğrenciler açısından olumlu katkısı olacağı sonucuna varılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hayatı anlamlandırabilmek, düşünme becerisini geliştirmek ve pek çok kişisel kazanıma ulaşabilmek için kitap okumak gerekmektedir (İlgar, İlgar ve Topaç, 2015). Okuyan bir kişinin bakış açısı genişlediği için yeni fikirler üretebilir (Susar Kırmızı, 2012). Araştırma sonuçları incelendiğinde, Amerika Kütüphaneler Birliğinin bir yılda okunan kitap sayısına göre yaptığı okuyucu sınıflamasına göre öğretmen adaylarının %60.6'sı orta düzeyde okuyan okuyucu; %36.4'ü çok okuyan okuyucu ve %3'ü okuyucu olmayan olarak dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda literatürdeki diğer araştırmalar incelendiğinde benzer bulgular elde edilmiştir. Yılmaz (2006) sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine yaptığı çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının büyük bir kısmının orta düzeyde okuma alışkanlıklarına sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Ankete katılan deneklerin sadece %20.9'u yılda 21' den fazla kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Böylece çok okuyan okur tipine girmektedirler. Bu oranların, üniversiteler gibi eğitim kurumlarında çok daha yüksek olması gerekirken, olması gerekenin çok altında kaldığı bilgisi de net olarak görülmektedir. Araştırmacı çalışmada bu alışkanlığın yeterince kazanılmamasında; ailedeki okuma alışkanlığı, daha önceki öğrenim yaşantıları, ekonomik nedenler ve radyo televizyon-internet kullanımının sıklığı gibi nedenler olabileceğini ve sınıf öğretmeni adaylarına çeşitli etkinliklerle bu alışkanlığın istenilen düzeye çıkmasının sağlanması gerektiğini vurgulamıştır. Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin (2003) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının yeterli düzeyde okuma alışkanlıklarının olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu da sınıf öğretmeni adayları en çok edebiyat türünde kitapları (%25), ikinci sırada eğitimle ilgili kitapları (%13.89) ve ancak %12.50'si bilimsel kitapları okuduklarını belirtmişlerdir. Diğer ilginç bir bulgu da katılımcılardan hiçbiri yabancı dilde kitap okumamaktadır (%0). Gömleksiz (2003) tarafından Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerine yapılan bir araştırmada; kız öğrencilerin psikoloji ağırlıklı kitaplar okurken, erkek öğrencilerin bilimsel kitapları okumayı tercih ettikleri, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha düzenli gazete okudukları, erkek öğrencilerin gazetelerin spor sayfalarını okumayı tercih ederken, kız öğrencilerin eğitim ve magazin sayfalarını okumayı tercih ettikleri, her iki gruptaki öğrencilerin bilim dergilerini aynı düzeyde okurken, kız öğrencilerin aktüaliteye ilişkin dergileri erkeklere oranla daha çok okudukları sonuçları elde edilmiştir.

Araştırma kapsamında bir diğer araştırma sorusu da sınıf öğretmeni adaylarının fen bilimleri dersinde bilimsel yayınları (kitap, dergi) kullanımları üzerinedir. Herhangi bir bilimsel dergiye üye olmadığını söyleyen 25 öğretmen adayının 22'si (%66.67) kitap fuarı etkinliği sonucunda üye olmaya karar verdiklerini araştırmacı ile paylaşmışlardır. Öğretmen adaylarının bu paylaşımı oldukça çarpıcı bir bulgudur. Sınıf öğretmeni adaylarının %72.73'ü herhangi bir bilimsel kitap okumadığını belirtirken, %27.27'si çeşitli bilimsel kitapları okuduklarını paylaşmıştır. Öğretmen adayları herhangi bir bilimsel kitap okumamalarının nedenlerine ilişkin olarak; yeteri kadar zaman bulamadıklarını, okumak için öncelikli ders kitapları ya da öykü, roman gibi kitap türlerini tercih ettiklerini, öğretmen adaylarının büyük bir kısmı (%54.17) bu kitap fuarı etkinliğine kadar daha önce hiç bilimsel kitaplar konusunu duymadıklarını belirtmişlerdir. Bu paylaşım da sınıf dışı öğrenme ortamı olarak bir kitap fuarı etkinliğinin öğretmen adayları üzerinde olumlu bir farkındalık yaratma konusunda ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Literatürde sınıf öğretmeni adaylarının bilimsel yayın kullanımıyla ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak bu kapsamda Demircan (2006) TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisinde yer alan çocuk kitaplarını iç ve dış yapı geçerliği açısından değerlendirdiği çalışmasında; 36 çocuk kitabından 34'ü, araştırmacı tarafından hazırlanan ve çocuk kitaplarının iç yapı ve dış yapı ölçütlerini saptamaya yarayan beş farklı araçla incelenmiştir. İnceleme sonucunda, tasarım ve düzenleme başlığı altında 31 yapıt; yazar ve kitap bilgileri başlığı altında tüm yapıtlar; dil ve anlatım başlığı altında 23 yapıt; konu-plan başlığı altında 33 yapıt; resimlendirme başlığı altında ise 20 yeterli ölçütleri taşıdığı bulunmuştur. Bu anlamda sınıf öğretmeni adaylarının, özellikle fen bilimlerine dersine çok uygun olan TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisinde yer alan kitapları uygulamaları konusunda teşvik edilmeleri gerektiği yorumu yapılabilir. Buna paralel olarak çalışmaya katılan öğretmen adayları; fen bilimleri dersinde bilimsel yayınları kullanmanın hem öğretmenler hem de öğrenciler üzerinde olumlu etkileri olabileceğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler açısından; bilimsel bilgiye ulaştırmada bir yol gösterici olabileceğini, bilimsel yayınları kullanarak ders işlemenin disiplinler arası yaklaşıma çok uygun olabileceğini ve güncel bilgilerin takibinde kullanılabileceğini, öğretmenlerin kendilerinin de eğlenerek öğrenebileceğini belirtmişlerdir. Fen bilimleri dersinde bilimsel yayın kullanımının öğrenciler üzerinde etkileriyle ilgili; öğrencilerin fene karşı ilgilerini olumlu yönde etkileyebileceğini, öğrencileri bilimsel bilgiye ulaştırmada bir yol gösterici olabileceğini, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi destekleyebileceğini, öğrencilere farklı bakış açıları kazandırabileceğini, hayal güçlerini zenginleştirebileceğini, öğrencilerini bilim insanı gibi yetiştirmeye yardımcı olabileceğini, eğlenerek öğrenebileceklerini ifade etmişlerdir. Bir diğer dikkat çekici bulgu da fen derslerinde bilimsel yayın kullanımının öğretmen adayları ve öğrenciler üzerinde ortak etkileri olduğu karşımıza çıkmaktadır. Bilimsel bilgiye ulaşma, eğlenerek öğrenme alt temalarının hem öğretmen adayları açısından hem de öğrenciler açısından olumlu katkısı olacağı sonucuna varılmıştır.

Elde edilen bulgular sonucunda, bir toplumun geleceğini inşa edecek olan öğretmenlerin yetişmesinde okuma alışkanlığının ne kadar önemli olduğu açıkça görülmektedir. Geleceğin

öğretmenleri yani öğretmen adaylarının üniversite eğitimi süresince, farklı türde kitap okuma alışkanlığı kazanmaları konusunda farkındalık çalışmaları (konferanslar, atölye çalışmaları, söyleşiler vb.) yapılabilir. Bilimsel yayımlarla ilgili TÜBİTAK popüler bilim kitaplarının yazarlarıyla, çalışanlarıyla çeşitli söyleşiler düzenlenebilir. Özellikle bilimsel kitap okumayan bir nesle karşı öncelikle öğretmen adaylarının bu konuda donanımlı hale getirilmesi için üniversite öğretim elemanlarının çeşitli çalışmalar yapmasının katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kitap fuarı etkinliği gibi farklı okul dışı öğrenme ortamlarıyla bilimsel yayımların fen bilimleri derslerinde nasıl kullanılabilmesine yönelik farklı öğretmen adaylarıyla da benzer çalışmalar yapılabilir. Üniversitelerde farklı türde kitap okuma etkinlikleri ve yarışmalar düzenlenebilir. Öğretim elemanları, öğretmen adaylarına ödevlerini hazırlarken çeşitli bilimsel kaynaklardan faydalanmaları için yol gösterici olabilirler.

EXTENDED ABSTRACT

The aim of this study is to examine the reading habits of classroom teacher candidates and their views on scientific publications that can be used in science lessons within the context of out-of-school learning environments (a book fair activity). For this purpose, the following sub-problems have been searched;

- How are the reading habits of classroom teacher candidates in general?
  - ✓ What is the classroom teacher candidates' reading frequency?
  - ✓ What are the book types preferred by classroom teacher candidates?
  - ✓ How are the classroom teacher candidates' preference for printed and digital books?
- What are the opinions of classroom teacher candidates regarding the use of scientific publications in science class?
  - ✓ What are the views of classroom teacher candidates regarding the use of scientific journals in science class?
  - ✓ What are the opinions of classroom teacher candidates regarding the use of scientific books in science class?

The research is structured with a qualitative approach and descriptive research method is used in this study. The research was carried out with 33 classroom teacher candidates attending Science and Technology Instruction I course in the Department of Education Faculty at a state university in the fall semester of 2017-2018 academic year. Two forms consisting of open-ended questions about reading habits and how to evaluate the use of scientific publications (books, journals, etc.) in science lessons were applied as a tool for collecting data in the study,

The data obtained in this study were analyzed according to the data analysis process of Miles and Huberman (1994). In this context, content analysis technique is used in the course of data analysis. The collected data are analyzed and coded by means of the forms. Codes are grouped together by putting together the common points and classifying them according to these common points. Frequency and percentage values are calculated on the basis of the answers given.

As a result of the research; related to the general reading habits of classroom teacher candidates; according to the number of books read by the American Library Association in one year, 60.6% of the readers read the book at medium level; 36.4% of readers much-reader and 3% of non-readers. While 72.73% of the teacher candidates indicated that they did not read any scientific books, 27.27% shared that they read various scientific books. A large proportion of the teacher candidates (54.17%) stated that they had never heard of scientific books until this book fair activity. This sharing also demonstrates the effectiveness of a book fair activity as an out-of-class learning environment in creating a positive awareness of teacher candidates. Teacher candidates participating in the study; stated that using science publications in science lessons may have positive effects on both teachers and

students. For the teachers; using scientific publications, that the interdisciplinary approach can be very appropriate and can be used following up-to-date information by using scientific publications, and that the teachers themselves can also learn by amusing. In the course of science, the use of scientific publications on students' they can help students to improve their scientific knowledge, can lead students in a positive way, can lead students in scientific knowledge delivery, can support meaningful and lasting learning, can gain students different perspectives, enrich their imagination and help them to grow their students like scientists.

Based on the findings, the importance of equipping future teachers with effective reading habits during their undergraduate education is clear, because teachers are the ones to be the models for the learners, and build the future of a society. It is possible to make awareness studies (conferences, workshops, interviews, etc.) for the teacher candidates, to acquire habits of reading different types of books during university education. Various interviews can be organized with authors and employees of TUBITAK popular science books on scientific publications. Especially against a generation who does not read scientific books, it is thought that the university lecturers will make various studies to make the teacher candidates well equipped with this subject. Similar studies can be done with different teacher candidates about how scientific publications can be used in science courses with different out-of-school learning environments such as book fair events. Different types of book reading activities and competitions can be organized at universities. University lecturers can guide candidates to take advantage of various scientific sources when preparing their homework.

KAYNAKÇA

- Aydın, S., Haşiloğlu, M. A., & Kunduracı, A. (2016). Fen bilimleri öğretmenlerinin ders dışı etkinlikleri kullanmada öz-yeterlik algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Education, Science and Technology*, 2 (2), 94-103.
- Karakuş, U., Aksoy, B. & Gündüz, İ. (2012). Dokuzuncu sınıf coğrafya derslerinde ders dışı etkinliklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (2), 489-513.
- Karasar, N.(1999).*Bilimsel araştırma Yöntemi*, 9.Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Bogdan, R.C. & Biklen, S.K. (1998). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods* (3rd ed.). Needham Heights: Allyn & Baco.
- Bozdoğan, A. E. & Kavcı, A. (2016). Sınıf dışı öğretim etkinliklerinin ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersindeki akademik başarılarına etkisi, *Gazi Journal of Education Sciences*, 2(1), 13-30
- Bozpolat, E. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Zeitschrift für die Welt der Türken, Journal of World of Turks, ZfWT*, 2(1), 411-428.

- Can, M. H. (2013). İlköğretim öğrencilerinin bilim merkezindeki davranışlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38 (168).
- Demir, T. (2009). İlköğretim II. Kademe öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma (Gazi üniversitesi örneği). *Electronic Turkish Studies*, 4(3).
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1).
- Demirel, Ö. & Şahinel, M. (2006). *Türkçe öğretimi (7. Baskı)*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ertas, H., Şen, A. İ., & Parmaksızoğlu, A. (2011). Okul dışı bilimsel etkinliklerin 9. sınıf öğrencilerinin enerji konusunu günlük hayatla ilişkilendirme düzeyine etkisi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 5(2).
- Gömlüksiz, M. N. (2004). Geleceğin öğretmenlerinin kitap okumaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 1-21.
- İlgar, L.; İlgar, Ş.ve Topaç, N. (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına ilişkin görüş ve tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Educational Sciences*, (41), 99-116.
- Köse, A., & Yılmaz, Y. (2011). Öğretmen Adaylarının Okuma Tutumlarının Farklı Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. 1. Uluslararası Türkçe Eğitimi Öğrenci Kongresi (29–30 Eylül 2011) Bildirileri. Ankara: Gazi Üniversitesi, 186-195.
- Miles, M. B. & Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook (2. baskı)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Pekkanlı, İ., & Kartal, E. (2010). Yabancı Dil Öğretmen Adaylarının Anadil ve Yabancı Dilde Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(3), 91-105.
- Saracaloğlu, A. S., Bozkurt, N., & Serin, O. (2003). Üniversite öğrencilerinin okuma ilgileri ve okuma alışkanlıklarını etkileyen faktörler. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(12), 149-157.
- Şimşek, C. L. (Ed.) (2011). *Fen öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları*. Pegem Akademi.
- Temizkan, N. M., & Sallabaş, M. E. (2009). Öğretmen adaylarının okuma ve yazmaya yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(27).
- Türkmen, H. (2010). İnfomal (Sınıf-Dışı) Fen bilgisi eğitimine tarihsel bakış ve eğitimimize entegrasyonu. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (39), 46-59.
- Sağlam, M., Suna, Ç. & Çengelci, T. (2008). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarını etkileyen etmenlere ilişkin görüş ve önerileri. *Milli Eğitim*, 178, 8-23.
- Sontay, G., Tutar, M., & Karamustafaoğlu, O. (2016). "Okul Dışı Öğrenme Ortamları ile Fen Öğretimi" Hakkında Öğrenci Görüşleri: Planetaryum Gezisi, *Journal of Research in Informal Environments*, 1(1), 1-24.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B. (1989). Okuryazarlık ve okuma alışkanlığı üzerine. *Türk Kütüphaneciliği*, 3(1), 48-53.

Yılmaz, B. (1998). Okuma alışkanlığı sorunu ile bir mücadele örneği ve Türkiye için öneriler. Türk Kütüphaneciliği, 3(12).

Yılmaz, Z. A. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığı. İlköğretim online, 5(1).

Ek: Form I

Sevgili Öğretmen Adayı,

Dersimiz kapsamında okul dışı öğrenme etkinliği olarak Mersin İli'nde bir hafta sürecek olan "Kitap Fuarı" etkinliğine aşağıdaki formdaki soruları dikkate alarak katılmanız beklenmektedir. Bu araştırma sonucunda oluşturulacak dokümanlarda isminiz doğrudan ya da dolaylı olarak kullanılmayacaktır. Vermiş olduğunuz cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve elde edilecek bilgiler sadece bu araştırma kapsamında bilimsel amaçlı kullanılacaktır.

Gözlem Tarihi:

MERSİN KİTAP FUARI GEZİ GÖZLEM FORMU

1. Bir yılda kaç kitap okuyorsunuz?

1-5 arası : ( )

6-20 arasında : ( )

21 ve daha fazla: ( )

Hiç: ( )

2. En çok hangi tür kitap okuyorsunuz? En çok okuduğunuz üç türü işaretleyiniz.

Edebiyat: ( )

Çocuk ve Gençlik: ( )

Eğitim: ( )

Araştırma – Tarih: ( )

Din – Mitoloji: ( )

Ders / Sınav Kitapları: ( )

Yabancı Dil: ( )

Sanat Tasarımı: ( )

Felsefe: ( )

Hobi: ( )

Bilim: ( )

Çizgi Roman: ( )

3. Bilim Çocuk dergisini takip ediyor musunuz?

4. Kitaplarınızı normal kitap olarak mı e-kitap olarak mı okumayı seçiyorsunuz?

Normal kitap: ( )

E-kitap: ( )

Her ikisi: ( )

5. Katıldığınız kitap fuarında yaklaşık kaç yayınevi vardı

6. Fen eğitimiyle ilgili kitap satan yayınevleri hangileriydi?

7. En çok beğendiğiniz üç yayınevi hangisi oldu? Neden

8. Öğretmen olduğunuzda öğrencilerinize İlkokul fen eğitimiyle ilgili önereceğiniz üç kitabın adını ve yazarını yazınız. Neden bu kitapları seçtiğini belirtiniz.

9. Fuar alanına gelen 7-11 yaş aralığında bir çocukla (velisinden ya da öğretmeninden izin alarak) fuarda en çok beğendiği kitap hakkında sohbet edelim. Nedenini soralım.

10. Aynı çocuğa TÜBİTAK ya da başka yayınevlerinde fenle/bilimle ilgili kitap ya da dergileri (Bilim Çocuk dergisi gibi) takip edip etmediklerini ve takip ediyorsa nasıl değerlendirdiğini soralım.

11. TÜBİTAK Popüler Bilim Kitaplarından bir tanesini (bütçenize uygun ve istediğiniz) alınız ve neden bu kitabı seçtiğinizi kısaca açıklayınız.

12. Fuar geziniz sonucunda sizce fen/bilimle ilgili hangi alanda kitap yazılmasına ihtiyaç vardır?

13. Sınıf öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıklarıyla ilgili eklemek istedikleriniz varsa lütfen yazınız.

Form II

Sevgili Öğretmen Adayı,

Fen derslerinde bilimsel yayınların kullanımını nasıl değerlendirdiğimize ilişkin dört adet soru bulunmaktadır. Araştırmaya katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalıdır. Sorulara cevap verirken kendinizi rahatsız hissederseniz, cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz. Bu araştırma sonucunda oluşturulacak dokümanlarda isminiz doğrudan ya da dolaylı olarak kullanılmayacaktır. Vermiş olduğunuz cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve elde edilecek bilgiler sadece bu araştırma kapsamında bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

SORULAR

1. Bilim çocuk dergisi, Bilim ve Teknik vb. fen/bilimle ilgili herhangi bir dergiye üye misiniz? (Düzenli mi alıyorsunuz, ara sıra mı alıyorsunuz?) Üye değilseniz olmayı düşünüyor musunuz?
2. Siz de boş zamanlarınızda fen bilimlerine yönelik bilimsel kitap okuyor musunuz? Hangi yayınları takip ediyorsunuz?
3. Sınıf öğretmeni adayı olarak fen derslerinde bilimsel kitapların kullanımını nasıl değerlendiriyorsunuz? Öğretmen olduğunuzda kullanmayı düşünüyor musunuz? Neden?
4. Bilimsel kitapların fen derslerinde öğretmen ve öğrenciler açısından nasıl bir etkisi olabilir?